TA 632 .P34 (2)

СБОРНИКЪ

PRETECRIXE I JATUHCRIXE HAMATHUROBE

Kasaiushchithsia Fotia patriarkha

КАСАЮЩИХСЯ ФОТІЯ ПАТРІАРХА

издаль

А. ПАПАДОПУЛО-КЕРАМЕВСЪ

ВТОРОЙ ВЫПУСКЪ

MONUMENTA

GRAECA ET LATINA AD HISTORIAM

PHOTII PATRIARCHAE

PERTINENTIA

EDIDIT

A. PAPADOPULOS-KERAMEUS

 Π

901

PETROPOLI Typis V. Kirschbaum

ПРЕДИСЛОВІЕ.

Издаваемый здѣсь впервые новый тексть о жизни преподобнаго Іосифа Пѣснописца взять изъ единственнаго доселѣ извѣстнаго списка, содержащагося въ греческомъ кодексѣ XII вѣка подъ № 1534 въ Fonds ancien Парижской Національной библіотеки (л. 67—77) ¹. Текстъ этотъ по нашей просьбѣ былъ переписанъ и дважды въ Парижѣ сличенъ съ оригинальнымъ спискомъ однимъ почтеннымъ и ученымъ другомъ.

Авторомъ нашего текста по его заглавной надписи является Өеофанъ, монахъ-пресвитеръ (т. е. іеромонахъ) и игуменъ того монастыря, который основалъ преподобный Іосифъ въ Константинополъ, возлъ храма святаго Іоанна Златоустаго. Въроятно, что этотъ монастырь, если при этомъ обратить вниманіе на ученость Іосифа и на сицилійское его происхожденіе, былъ нъкоторымъ образомъ и школою пъснописанія и гостинницею для прибывавшихъ изъ Сициліи въ Константинополь паломниковъ.

Въ число учениковъ Іосифа вошель съ малыхъ лѣтъ и названный выше Өеофанъ. Въ первой главѣ жизнеописанія Іосифа Өеофанъ упоминаетъ о томъ, что онъ по собственному опыту знаетъ добродѣтели Іосифа, такъ

¹ Catalogus codicum hagiographicorum Graecorum bibliothecae Nationalis. Bruxellis 1896, crp. 231.

какъ онъ учился у него съ дътства; во второй главъ говорить онь также, что Іосифъ съ дътскаго возраста зачислилъ его въ число своихъ учениковъ въ монастыръ. гдъ и постригъ его въ монашество. Отсюда повидимому слъдуеть, что и Өеофанъ послъдовалъ примъру его учителя, сдълавшись пъснописцемъ, а потому онъ одинъ и можетъ быть отожествленъ съ пъснописцемъ Өеофаномъ Сицилійскимъ, котораго одна служба со стихирами и канономъ святому Вириллу, епископу Катанскому, находится въ кодексѣ Х въка (подъ № 553 въ Петербургской Императорской Публичной Библіотекъ́) 1. Этоть же самый Өеофань можеть быть въроятно отожествленъ и съ тъмъ Өеофаномъ монашествующимъ (μονά-Соутг), на имя котораго сохранилось до насъ одно посланіе патріарха Фотія. Въ этомъ посланіи говорится о нъкоемъ еретикъ, т. е. иконоборцъ, который быль назначенъ хартуларіемъ тамъ, гдѣ пребывалъ Өеофанъ. Патріархъ Фотій, пользуясь этимъ обстоятельствомъ, восклицаеть въ своемъ посланіи къ Өеофану, что «пресловутой Сициліи пришла гибель» (τῆς περιβοήτου Σικελίας ἔφθασεν ό όλεθρος) 2. Если можно не сомнъваться въ тожествъ этого Өеофана съ одноименнымъ ему пъснописцемъ монастыря Іосифа, то тогда конечно вышеупомянутое выраженіе Фотія образно и, должно быть, въ сжатой формъ обозначаеть просто сицилійскій въ Константинопол'й монастырь, тъмъ болъе, что послъднимъ управлялъ Өеофанъ въ качествъ игумена съ 883-го года.

Наконець, біографъ Іосифа, Өеофанъ говорить и о самомъ себъ въ 14-й главъ своего сочиненія. Онъ разсказываеть тамъ, что при патріаршествъ Фотія (878—886) Іосифъ пъснописецъ, который исполняль должность

 ¹ Смотри нашу статью: Θεοφάνης Σικελός въ Byzantinische Zeitschrift,
 т. IX, стр. 370—378.
 2 Φωτίου έπιστολαί, над. Валетты, стр. 429—431.

ризничаго храма Св. Софіи, предчувствовавъ приближеніе своей смерти, рѣшилъ немедленно передать патріарху ризницу передъ своею кончиною, согласно находящемуся у него въ рукахъ оффиціальному списку ея и такимъ образомъ съ чистою совѣстью отойти ко Господу. Это свое рѣшеніе онъ дѣйствительно и исполнилъ во время Великаго Сорокадневнаго Поста, незадолго до своей смерти, а именно около конца Марта 883-го года. Итакъ, представляя патріарху Фотію ризничную книгу, Іосифъ привелъ съ собою и возлюбленнаго ученика своего Өеофана, что безъ сомнѣнія обозначало, что Іосифъ этимъ желаль указать патріарху на Өеофана, какъ на преемника своего въ игуменствѣ своего монастыря.

Дъйствительно, по смерти Іосифа Өеофанъ сдълался непосредственнымъ его преемникомъ въ его монастыръ (см. § 16), и потому онъ какъ рукоположеніемъ своимъ въ санъ священника, такъ и назначеніемъ на должность игумена былъ обязанъ патріарху Фотію, о которомъ онъ и упоминаетъ дважды въ жизнеописаніи преподобнаго Іосифа съ особеннымъ уваженіемъ, какъ о мужѣ, обладающемъ върнымъ сужденіемъ и ученомъ, какъ объ іерархѣ, просвъщенномъ отъ Бога, даже какъ о святомъ (см. § 12 и 14). А такъ какъ онъ упоминаетъ о патріархѣ Фотіи, какъ о покойномъ, то можно отсюда заключить, что Өеофанъ записки свои объ Іосифъ составилъ очевидно послѣ смерти Фотія, т. е. послѣ 897 года 1.

Особенно послъдняя глава этихъ записокъ у читателя оставляетъ такое впечатлъніе, что Өеофанъ, оканчивая свой трудъ о жизни преподобнаго Госифа, находился подъвліяніемъ важныхъ церковныхъ вопросовъ, которые съ 898 года подготовлялись къ ръшенію. Въ этомъ именно

¹ О смерти натріарха Фотія именно въ этомъ году см. нашу статью въ Вуzant. Zeitschrift, т. VIII, стр. 649.

мъстъ своего труда Өеофанъ просить преподобнаго Іосифа. чтобы онъ молился Христу о прекращеніи смутъ и о мирной впредь жизни Церкви; далъе онъ сильно ударяеть на то, чтобы Іосифъ собственными мольбами упросиль Христа, дабы православная въра навсегда сохранялась неповрежденной. Очевидно, здъсь Өеофанъ имъетъ въ виду смуты, происшедшія съ 891 года при папъ Формозъ, а также расколь. вызванный изъ-за нихъ между Римскою и Византійскою Церквами, и наконецъ горячій споръ объ исхожденіи Св. Духа отъ Отца и Сына, каковое нововведение Византійская Церковь считала еретическимъ и антиканоническимъ. Эти волненія между двумя Церквами были улажены въ Константинополъ посредствомъ собора, состоявшагося при патріархъ Антоніп и папъ Іоаннъ IX. Хотя мы и не имъемъ точныхъ и опредъленныхъ свидътельствъ объ условіяхъ, на которыхъ состоялось тогда соединение Церквей 1, но несомивнию то, что соборъ 899—900 или 900—901 годовъ имълъ своею цълью восполнить и подтвердить акты VIII Вселенскаго собора, бывшаго въ 879-880 гг. Итакъ житіе преподобнаго Іосифа Өеофанъ по всей въроятности писалъ между приготовленіями и началомъ собора, т. е. между 898-899 годами.

Этимъ жизнеописаніемъ преподобнаго Іосифа, составленнымъ Өеофаномъ, воспользовался другой біографъ Іосифа, нѣкій Іоаннъ, риторъ и діаконъ Великой Константинопольской Церкви, жившій въ неизвѣстное время, но во всякомъ случаѣ онъ жилъ позже X-го вѣка и не позже XII-го, такъ какъ трудъ его о преподобномъ Іосифѣ сохранился уже въ кодексѣ XIII-го вѣка ², изъ котораго и изданъ

¹ Объ этомъ соборъ см. тамъ же, стр. 651-652.

² Catalogus codicum hagiographicorum graecorum bibliothecae Vaticanae. Bruxellis 1899, crp. 8, № 825.

God. Henchen'омъ 1, со сличениемъ съ другимъ еще кодексомъ, относящимся къ неизвъстному времени. Этотъ Іоаннъ въ житіи преподобнаго Іосифа говоритъ слъдующее о нашемъ Өеофанъ: Θεοφάνει μέν οὖν τινι, τοῦ ίεροῦ πρεσβυτερίου ήξιωμένω καὶ τῷ καταλόγω ἡριθμημένω τῶν μοναγῶν, ὁ βίος τοῦδε τοῦ μαχαρίου πεπόνηται οὐ μὴν ἀλλά παρέδραμεν τοῦτον πολλά, ὅτι κατὰ σπουδήν ἐκείνῷ συνεξυφάνθη τὸ πόνημα, ἀμέλει και οίς ἐκεῖνος τοῦ μάκαρος ποῦδε τὸν βίον ἐσμίχρυνεν, έν τούτοις ήμας έπὶ τὸ εὖρος τῆς διηγήσεως προεβίβασεν. («Нъкіимъ Өеофаномъ, священнаго сана пресвитера удостоеннымъ и въ спискъ монаховъ зачисленнымъ, составдено житіе сего блаженнаго (т. е. Іосифа); многое однако имъ недосказано, по причинъ того, что трудъ былъ имъ написанъ съ большою поспъшностью; но, безъ сомнънія, это-то, что тотъ умалилъ житіе блаженнаго, и поощрило насъ къ расширенію нашего разсказа»).

Ясно изъ этихъ словъ, что Іоаннъ въ основу своего сочиненія положилъ нынѣ издаваемый нами трудъ Өеофана и дополнилъ его тѣми свѣдѣніями о преподобномъ Іосифѣ, каковыя тотъ упустилъ написать. Дѣйствительно, Іоаннъ шагъ за шагомъ слѣдуетъ за Өеофановскими записками, заимствуя изъ нихъ иногда и цѣлыя выраженія, которыя онъ развиваетъ разными подробностями; другими словами, Іоаннъ передаетъ и объясняетъ трудъ Өеофана въ риторико-панегирическомъ стилѣ съ цѣлью возвеличить славу преподобнаго Іосифа. Къ сожалѣнію, цѣль эта заставила Іоанна нарушить подлинную хронологію Өеофана и для возвеличенія Іосифа создать такіе эпизоды изъ его жизни, которые не могутъ быть подтверждены какимъ-нибудь другимъ источникомъ ІХ или Х вв. Напротивъ того, приводимые Іоанномъ случаи изъ жизни Іосифа опроверга-

 $^{^{\}rm 1}$ Acta Sanctorum, April. I, стр. XXXIV — XLI. Migne, Patrol. graec. т. 105, стр. 939 — 976.

ются самимъ же Өеофаномъ, который для него служилъ главнымъ и прямымъ источникомъ. Вотъ почему теперь, когда уже былъ найденъ этотъ источникъ, все, что разсказывается историками, начиная съ XVII в. о преп. Іосифъ по отношенію къ церковной исторіи ІХ в. при помощи одного лишь труда Іоанна, должно получить другую, настоящую историческую окраску, основанную на трудъ Өеофана.

Сочиненіемъ Өеофана пользовался также и первый составитель краткихъ житій святыхъ церковнаго года (т. е. Пролога), такъ какъ глава его о преп. Іосифъ основана прямо на текстъ Өеофановомъ и даже составлена изъ подобранныхъ отсюда выраженій. Такимъ образомъ, затьсь въ немногихъ словахъ изложено все сочинение Өеофана. Къ сожалънію, и этотъ конспекть не остался безъ поддёлки со стороны позднёйшихъ редакторовъ, какъ это видно изъ списковъ краткихъ греческихъ и славянскихъ синаксаріевъ, извъстныхъ намъ съ XIII въка. Одно такое краткое греческое изложение было уже издано Непchen'омъ 1, второе же находится въ печатныхъ греческихъ служебныхъ минеи ², а другое было переведено на новогреческій языкъ Никодимомъ Святогорцемъ 3. Нынѣ мы приводимъ въ концъ настоящаго выпуска четвертое краткое изложеніе, взятое нами изъ имъющагося у насъ кодекса XV в., въ которомъ содержится краткій литургическій Синаксаристъ (т. е. Прологъ) за 2-е полугодіе. Это краткое изложеніе мы разделили на 7 главъ. 1-я, 2-я и 3-я главы вытекаютъ прямо изъ текста Өеофанова. Тоже можно сказать и о началь 4-й главы; но остальная часть последней несогласна ни съ текстомъ Өеофана, ни съ текстомъ Іоанна.

Cm. Migne, Patrolog. gr. τ. 105, crp. 931—934.
 Μηγαΐον τοῦ ᾿Απριλίου. Βενετία 1890, crp. 11—12.

³ Νιχοδήμου 'Αγιορείτου Συναξαριστής, изд. Филадельфея, т. II, стр. 73.

Такимъ образомъ — это вставка, сдѣланная позднѣе названныхъ двухъ писателей. Что касается до 6-й главы, то и она получается прямо изъ текста сочиненія Θ еофана (срвн. § 12). Впрочемъ, по отношенію къ кесарю Вардѣ здѣсь замѣчается явная, а можетъ быть и умышленная вставка, заключающаяся въ словахъ: хаλῶς γε τοῦτον διελεγξάμενος, ἀλλ' εὐθὸς ἀναχληθείς, которая въ томъ видѣ, какъ она выражена, не согласуется съ ходомъ мысли ни Θ еофана, ни Іоанна, который къ тому же и совершенно не знаетъ Варды.

Наконецъ, 6-я глава представляетъ собою явную уже, совершенно позднъйшую вставку. Дъло въ томъ, что по мъсту своего нахожденія глава эта по отношенію къ предыдущимъ главамъ представляетъ собою полный анахронизмъ, причемъ въ ней содержится такой разсказъ объ изгнаніи въ «Херсонъ преп. Іосифа, который, на основаніи текста Өеофана, оказывается ложнымъ. Правда, разсказъ этотъ можетъ быть подтвержденъ 28-ю главою сочиненія Іоанна 1, хотя послѣднимъ Херсонъ здѣсь не упоминается. Но при этомъ нужно замътить, что и самъ Іоаннъ въ этой главъ намъренно поддълалъ соотвътственную главу сочиненія Өеофана, а именно 12-ю. По словамъ Өеофана, изгнаніе Іосифа въ Херсонъ было дёломъ Варды, между тъмъ, слъдующій Өеофану и копирующій его Іоаннъ, умалчивая о Вардѣ, выставляетъ Іосифа изгнаннымъ при императоръ Өеофилъ съ тою цълью, чтобы показать, что Іосифъ дважды былъ изгнанъ и пострадалъ за возстановление въ церквахъ иконъ. Такимъ образомъ, Іоаннъ очевидно старается возвеличить славу Іосифа, какъ преподобнаго исповъдника, не обращая вниманія на то, что этимъ самымъ нарушается какъ хронологія, такъ и историческая правдивость писателя, которымъ онъ поль-

¹ Мідпе т. 105, стр. 968.

зовался въ качествъ главнаго источника. Такъ, вставка въ сокращенномъ синаксаріи (§ 6) составлена въ сущности подъ вліяніемъ текста Іоанна, но вмъстъ съ тъмъ со знаніемъ подлиннаго сократителя сочиненія Өеофана, каковой сократитель упоминалъ поименно городъ Херсонъ и самъ нъкоторымъ образомъ дополняетъ разсказъ Іоанна.

Седьмая и послёдняя глава краткаго синаксарія является очевидною вставкой, такъ какъ разсказываемое въ ней чудо пеизв'єстно ни Өеофану, ни Іоанну.

Изъ всего сказаннаго нами о сокращенномъ синаксаріи видно, что часть синаксарія до начала 4-й его главы и почти вся 5-я глава его вытекаетъ прямо изъ труда Өеофана. Шестая же и 7-я главы, а также большая часть 5-й главы заимствованы изъ другаго какого - нибудь мѣста, но при условіяхъ, исключающихъ возможность придавать какую-либо вѣру разсказанному въ нихъ. Въ окончательномъ выводѣ изъ всего сказаннаго нами получается, что краткій синаксарій поддѣланъ для того только, чтобы возвеличить святость преподобнаго Іосифа въ большей степени, чѣмъ это сдѣлано первымъ его жизнеописателемъ.

А. П.-К.

Февраль, 1901 г.

Μηνὶ τῷ αὐτῷ (= 'Aπριλίω) εἰς τὰς γ' .

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΥΜΝΟΓΡΑΦΟΥ,

πρότερον μεν μοναχοῦ καὶ πρεσβυτέρου γεγονότος, ἔπειτα δε καὶ τῶν ἱερῶν καὶ ὑπερτίμων σκευῶν τῆς τοῦ θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλη5 σίας φύλαξ προχειρίζεται παρὰ Βασιλείου ἄνακτος συγγραφεὶς παρὰ Θεοφάνους μοναχοῦ πρεσβυτέρου καὶ ἡγουμένου τῆς αὐτοῦ μονῆς.

1. Πολλῶν τῶν ἐν ποιχίλοις διαλαμψάντων πλεονεκτήμασι, μαθητῶν φημι τοῦ Λόγου καὶ προφητῶν, τῶν τε πόνοις ἡριστευτὰ κότων ἀθλητικοῖς καὶ ἀγῶσιν ἀσκητικοῖς ἐπὶ μέγα διαπρεψάντων τὰ κατορθώματά τε καὶ προτερήματα ὑμνωδίαις καὶ ἄσμασιν ὁ θεῖος οὖτος καὶ ἱερώτατος Ἰωσὴφ ἐξυμνήσας, καὶ δι' αὐτῶν εἰς θεὸν τὴν τῶν ὅμνων ἀναπέμψας προσαγωγήν, παρ' οὖ τὸ κράτος αὐτοῖς καὶ ἡ τῆς ἀγαθοεργίας περιουσία, πάρεστιν καὶ οὖτος νυνὶ τὴν ἰσόρροπον ἀμοιβὴν ἐκζητῶν παρ' ἡμῶν καὶ τὸν τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ προτείνων ἐσμὸν εἰς ἐμφάνειαν παντὸς γὰρ ἀγιοπρεποῦς τάγματος τὸν βίον, τοὺς τρόπους, τὰ ἔργα, τὴν ἄσκησιν ἀνιγνεύων, καὶ οὖς ἀνευφήμει λόγοις ἔργοις ἀπομιμούμενος, τῶν καλῶν ὑποκαὶ οὖς ἀνευφήμει λόγοις ἔργοις ἀπομιμούμενος, τῶν καλῶν ὑποξιέναι δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προξιέναι δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών διέναι δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ διακοριών καὶ δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ διακοριών καὶ δυνήσεται κατὰ χρέος; ποῖος δὲ καὶ νοῦς τὰ ἐκείνου προκοριών καὶ διακοριών καὶ

⁵ φύλαξ προχειρίζεται] sic codex. 10 cod. ἐπιμέγα. 19/20 ὑποδειχνύειν codex; an ὑποδειχνύων ⟨έαυτὸν⟩? 21 cod. χαταχρέως.

τερήματα ύπ' όψιν τοῖς φιληχόοις ἐνέγχοι; τὴν ἐχείνου μελισταγῆ καὶ ήδυτάτην γλῶσσαν εὐπορεῖν ηὐξάμην ἄν, ὥστε μετ' εὐκρινείας τὸν πλοῦτον τῶν αὐτοῦ παραστῆσαι καλῶν καὶ μὴ πόρρω τοῦ δέοντος φωραθήναι τη γραφή χρώμενος. πλήν, καθ' ὅσον οἶόν τέ μοί ἐστιν, ἀπλῆ τινι καὶ ἀκατασκεύφ φράσει πρὸς τὸ ἔργον ἀπο- 5 δύσασθαι κατεθάρρησα, ταῖς αὐτοῦ πεποιθώς πρὸς τὸ θεῖον ἐντεύξεσιν, ως είναι τοῖς ἐντευξομένοις τὰ κατ' αὐτὸν πρὸς ώφέλειαν. ἐπεὶ οὖν τὰ τούτῳ προσόντα τῶν ἀρετῶν γεώργια δῆλά μοι καθεστήκει, ως αὐτῷ μαθητιῶντι παιδόθεν, ἄλλα τε πρὸς πλειόνων τῶν ἀχριβέστερον εἰδότων εἰς ἐμὴν ἐλήλοθε γνῶσιν, ἀρχὴν 10 θεῖναι τῷ λόγῳ πρεπωδέστατον ἔχρινα, ἣν καὶ ἡ τῶν πραγμάτων φύσις καὶ οἱ περὶ ταῦτα κομψῶς ἔχοντες τάττειν θεσπίζουσιν, εἰ καὶ τούτων ἐγὼ μακράν που διώκισμαι καὶ τὸ σῶμα νόσοις περιστοιχιζόμενος άνηχέστοις καὶ αὐτὴν ναρχῶσαν τὴν γλῶσσαν καὶ 15 ούχ εδλαλον χέχτημαι.

2. Τὸ περιφανὲς καὶ περίδοξον Σικελίας ἔδαφος τούτῳ τῷ ἀοιδίμω καὶ μακαρίω Ἰωσὴφ τροφὸς καὶ πατρὶς ἐτύγχανεν, μᾶλλον δὲ μία τις τῶν ἐχεῖ πόλεων τοῦτον οἶά τινα περίδοξον ἐξέφυσεν ὄρπηκα, πολλούς μέν καὶ ἄλλους ἐπὶ λόγω καὶ μεγαλοφυΐα γνωρίμους ἐνέγκασα, γεωργήσασα δὲ καὶ τοῦτον τὸ εὐφυὲς εἰς 20 ενδειξίν τῆς άληθείας ἐπιδειχνύντα. γεννήτορες δὲ Πλωτίνος καὶ 'Αγάθη, δ μὲν πλουτῶν τῷ βλαστήματι, ἣ δὲ ταῖς γλυκείαις ώδισιν εὐδαιμονούσα τοιούτοι γὰρ τῷ ὄντι καὶ οὖτοι πεφήνασι, σεμνότητι διαλάμποντες, οι γε δή τον μαχάριον τοῦτον οὐ τροφαῖς ἐξέτρεφον φθειρομέναις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἱεροῖς ἐπαιδοτρίβουν 25 μαθήμασιν. δς παιδόθεν φέρων τὸ εὐφυὲς τοῖς λόγοις προέχοπτε, τῆ τε ἀναγνώσει χρώμενος εὐφυῶς καὶ τῆ γραφῆ τὸ θαρσαλέον επιδειχνύς. οἶς οὕτως αὐξανομένου καὶ καλὴν τὴν ἐπίδοσιν ἐπ΄ άγαθοῖς τεχμηρίοις χαρακτηρίζοντος, ἐλεεινὸν τῆ πόλει δυστύχημα συνεχύρησεν. ήλω γάρ χερσί Βαρβάρων καὶ πολλῶν πλειόνων δὲ 30 δοριαλώτων ἀποφανθέντων, οὖτος ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς Ἰωσήφ σὸν

¹ cod. ὑπόψιν. 4 cod. καθόσον 5 cod. μοιέστιν. 6 cod. πεποιθῶς. 9 cod. καθεστήκοι - άλλάτε. 13 cod. ἐγῶ. 17 cod: ἀοιδήμω || τρόφος. 21 cod. γεννήτωρες. 27 cod. θαρσαλαΐον.

τοῖς τεχοῦσι χαὶ ἀδελφοῖς ἀποδρὰς τῆς ἐχείνων μείζων ἐγεγόνει ἐπιχρατείας. ὧν πρὸς τὴν Πέλοπος γῆν ἀναχθέντων θεῷ τὰ τῆς σωτηρίας ἀνέφερον χαριστήρια, ος οἶδεν μόνος εὐσεβεῖς χινδύνων λυτροῦσθαι χαὶ φυλάττειν ἐχ πειρασμῶν ἀπαθεῖς.

3. Τί οὖν ὁ θαυμάσιος οὖτος Ἰωσήφ; οὐ γεννητόρων προὐτίμησε φίλτρον· οὐχ ἀδελφῶν στοργὴν τῆς θεοῦ προέχρινεν ἀγαπήσεως, ούχ υπέμεινε βιωτικαΐς χρανθήναι κηλίσιν, ού τον έν μέσω χυδαῖον ἐπανείλετο βίον. πάντα γὰρ ταῦτα παρ' οὐδὲν θέμενος, οἶς ἡ φύσις φιλοστοργότερον διαχεῖσθαι εἰώθει, πρὸς τὴν 10 τῶν ἄλλων προκαθημένην Θεσσαλίας πόλιν Θεσσαλονίκην ἐπάνεισιν, ούπω μέν τοις ιούλοις την όψιν φέρων σκιαζομένην (χρόνον γάρ πεντεκαιδέκατον ήνυε), φρόνημα δὲ δεικνύς γηραιόν καὶ οὐ τῶν ῥεόντων, ἀλλὰ τῶν ἀεὶ διαμενόντων ἐπωδίνων τὸν ἔρωτα. παρίστησι δὲ τοῦτο ὁ μακάριος δι' ἔργου καὶ σαλπίζει τὸ πρα-15 κτέον μεγαλοφωνότατα άποκείρεται γάρ πρὸς ἀνδρὸς εὐλαβοῦς την κόμην, δε φροντιστηρίου προβεβλημένος κατηρχε καὶ της ποίμνης ἐπιστημόνως μετεχειρίζετο τὸ πηδάλιον, καὶ τότε ἀποκαρεὶς έν άτελεῖ σώματι τὰ τῶν τελείων ἄθλα μετήρχετο, ὥστε καὶ τὸν ποιμένα θαυμάζειν καὶ τοὺς φοιτητάς, καίτοι τοῖς ἀγῶσι προγυ-20 μνασθέντας, συγκαταπλήττεσθαι. έχρῆτο γὰρ νηστείαις τὴν φύσιν ύπερβαλλούσαις καὶ ὑπόδειγμα τοῖς ὁρῶσιν ἐγκαθιστάμενος καλόν. οὐ γὰρ κλίνη τις αὐτῷ κατωνόμαστο, οὐ μαλακή τις στρωμνή, οὐ σῖτα τὴν ὄψιν καταγοητεύοντα καὶ τὸν φάρυγγα καθηδύνοντα, οὐχὶ τῷ ἀνθηρῷ περιεργαζόμενος χρώματι καὶ τῷ λείῳ θρύψιν 25 εναποτίκτων κλίνη γάρ τούτω τὸ εδαφος ήν, κωδίοις μικροῖς καὶ εὐτελέσι καλυπτόμενον, χιτών ἀφελής καὶ τὸ τραχύ φέρων ὡς περιφάνειαν, τροφή δὲ ἄρτος μόνος στηρίζων καὶ τὴν ἐκείνου συνέχων ζωήν, καὶ ποτὸν ὕδωρ νηφάλιον ἀεὶ καὶ ψυχήν πιαῖνον η πρός ἀτόπους ἐκτροπὰς ἐφελκόμενον ἐφ' οἶς ἡ στάσις παννύχιος, ή γονάτων κατάκλισις συνεχής καὶ τοσαύτη νύκτωρ καὶ μεθ' ήμέραν, όση τις οὐδ' ἀριθμῷ ὑποπίπτουσα. οἱ ὅμνοι ἐν τῷ τού-

² ων - - ἀναχθέντων pro οι - - ἀναχθέντες. 6 cod. στοργην. 10 cod. προχαθεμένην. 14 cod. διέργου. 20 cod. ἔχρητο. 29 cod. η η . 30 cod. κατάχλησις. 31 cod. τίς.

του στόματι καὶ ἡ τοῦ θεοῦ διὰ παντὸς αἴνεσις, τὸ δάκρυον ἀεὶ τῶν βλεφάρων ἀποχεόμενον καὶ τοῦτον καταλευκαῖνον ὁσημέραι. ἔργον αὐτῷ πρὸς τούτοις ἡ τῶν θείων Γραφῶν μελέτη καὶ ἡ τούτων γραφὴ καὶ συνεχὴς προσοχὴ καὶ τῶν θείων ἐντολῶν ἐκπλήρωσις, ὡς ἐκ τούτου πρακτικόν τε όμοῦ καὶ θεωρητικὸν ἀπο- 5 τελεῖσθαι εἰ δὲ δεῖ τι καὶ πλέον εἰπεῖν, καὶ ἡ πρὸς τοὺς λόγους τριβὴ καὶ τὸ σχολάζειν μαθήμασιν, ἄπερ γλῶσσαν καὶ χεῖρα καθωνης οἶὸς καὶ προάγειν ἐπὶ τὸ βέλτιον. ὑπῆρχον γὰρ τῆ ποίμηνη οἱ τούτων ὄντες ἐν πείρα, οῦς ἐγγὸς καθορῶν καὶ ἀναστρεφήμενος ἐθηρᾶτο τῶν λόγων τὸ μέλι καὶ τοῖς σίμβλοις τῆς ἐαυτοῦ 10 καρδίας ἀπεθησαύριζεν εἰς τοσοῦτον τάχει καὶ δεξιότητι φύσεως, ὡστε καὶ τοῖς συνοῦσι καὶ αὐτῷ τῷ παιδευτῆ θαῦμα παρέχειν οὐ τὸ σμικρότατον.

4. Τούτοις ὁ μαχάριος συναυξόμενός τε καὶ ἀρδευόμενος "ώς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρ' ὕδασιν", ἡλικία τε προκόπτων 15 χαὶ γάριτι, τῆς ἀνωτάτω φιλοσοφίας ἐπεμελεῖτο μᾶλλον, σχληραγωγίαις τὸ σαρχίον ὑποπιέζων καὶ τὰς τούτου κινήσεις ταῖς πρὸς τὸν ποιμένα καταστέλλων έξαγορεύσεσιν. ἀεὶ γὰρ τὰς τοῦ πονηροῦ προσβολάς ἐμφανεῖς αὐτῷ καθιστῶν εἶγε τοῦτον πρὸς τὰς τῶν πολέμων επηρείας έπαλείπτην καὶ σύμμαχον εν ῷ κατὰ πάντα 20 πᾶσιν εὐδοχιμῶν ἄτρωτος ἦν τῶν τοῦ ἐναντίου βελῶν καὶ τὸ τῆς άγνείας τίμιον άνεπιβούλευτον διεφύλαττεν, τοσούτοις διαλάμπων τοῖς κατορθώμασιν ὁ μέγας Ἰωσὴφ καὶ ἄλλοις ἀγαθοῖς ἐσεμνύνετο πλείοσιν ἦν γὰρ τὸ ἦθος σεμνός, τὸ φρόνημα μέτριος, πραΰς τὴν ψυχήν, τὴν γνώμην ἀπλοῦς, ἀχαχία συζῶν, παντὸς ἀπεχό- 25 μενος δόλου, πάσης μαχρυνόμενος χαχουργίας, αφιλάργυρος τῷ τρόπω, ἀφιλογρήματος, εὐσυμπάθητος, παιδόθεν τὸν ἔλεον πρὸς τοὺς πένητας ἀσπαζόμενος, τὸ δ' ἀφιλόνειχον εὐδιάγνωστον, τὸ εἰρηναῖον άριδηλότατον, τὸ άληθὲς οἰχεῖον· τὸ ψεῦδος οὐδὲ τοῖς χείλεσιν ἔσχε πάροδον, καὶ άπλῶς εἰπεῖν παντὸς καθαρεύων πονηροῦ πράγματος 30 εγινώσκετο κατά τούς παρά τῆς Γραφῆς μαρτυρουμένους δικαίους.

² cod. όσημεραι. 9 cod. ἐμπείρα. 10 τὸ] cod. τῷ. 14/15 Psalm, 1, 3. 13 cod. σμικρότατο. 15 cod. παρόδασιν. 20 cod. ἐπιρροίας.

τοιούτος ήν ταῖς ἀρεταῖς ὁ ἀοίδιμος Ἰωσήφ· τοιαύταις διέλαμπεν προκοπαῖς, αῖς συνακμάζων ἐκ νέας ἡλικίας μέχρι τέλους φύλαξ αὐτῶν ἀναπέφηνεν ἀκαταίσχυντος, ἄλλα πλείω τούτων συνεπικτώμενος καὶ τῷ τῆς ψυχῆς θαλαμεύων ταμείω καὶ λαμπρότερος ἡμέραν 5 ἐξ ἡμέρας ἀναδεικνύμενος.

5. 'Αλλ' \ὦδε μέν τοῦ μακαρίτου Ἰωσὴφ τοῖς πνευματικοῖς καρποῖς βρίθοντος, τῷ τε τοῦ πρεσβυτερίου τετιμημένου βαθμῷ καὶ τὰ τῶν ἱερέων ἐνεργεῖν προκεχειρισμένου, ὁ νέος θαυματουργὸς καὶ τῆς Δεκαπολιτῶν λήξεως βλαστὸς <u>Γρηγόρι</u>ος, πάσαις θαυμάτων έργασίαις προλάμπων, τῆ Θεσσαλονικέων ἐπεδήμησε πόλει καὶ τῆ ποίμνη, καθ' ἢν τῆς φιλοσόφου διαγωγῆς ὁ τίμιος καὶ ἱερὸς Ἰωσήφ είχετο, προσπελάσας όρᾶ τοῦτον καὶ στέργει γνησιώτατα. καὶ τὸν ἐκείνου τῶν προτερημάτων ἐσμὸν διαγνούς, ἵνα μὴ τὸν λόγον τοῖς ἄλλοις μηκόνω, πείθει τὸν αὐτοῦ καθηγητὴν παρακλή-15 σεσι πλείοσι συνεξναι τούτω καὶ τοῖς ἀσκητικοῖς καμάτοις συνααχολεῖσθαι. Θε τῷ πατριχῷ μὴ ἐνδοιάσας κεγεύσματι (ἔμαθε γὰρ τῷ χρόνῳ καὶ τὸ τῆς ὁπακοῆς ἐν Χριστῷ τίμιον) σὸν αὐτῷ τῆ βασιλίδι ἀνήει μεγαλοπόλει. μεθ' οῦ ναῷ ἰερομάρτυρος ἐαυτόν έγκατακλείσας σεπτῷ, λέγω δη 'Αντίπα τοῦ θείου, πλησίον ὑπάρχοντι τοῦ ἀγίου Μωκίου, τὰς ἐκείνου σπουδαιότερον ἀρετὰς παρεζήλου. ὰ γὰρ εἶχεν πλεονεκτήματα, ἀσφαλέστερον καθ' ἐαυτὸν ἐβεβαίου, καὶ ὰ μὴ εἶχε προσεπορίζετο προθυμότερον. οὐρανὸς γὰρ έχεῖνο τὸ οἰχίδιον ἦν, πάσης γεώδους ἀπεξενωμένον συγχύσεως, μοστική κολομβήθρα καὶ ταύτη πᾶν τὸ βλάπτον ἐβύθιζον καὶ τὸν άγνισμόν ταῖς ἑαυτῶν ἐποιοῦντο ψυχαῖς· ἀρετῶν παιδευτήριον τὰς αἰσθήσεις ήνιοχοῦν καὶ τὰ ἄνω μόνα φρονεῖν ἐκπαιδεῦον. ὧ χαίροντες, η βασιλείοις αὐλαῖς έτεροι, καὶ ταῖς σκληραγωγίαις καὶ άσκητικοῖς καμάτοις ἐπαγαλλόμενοι, ἢ οἱ κατασαρκοῦντες ἑαυτοὺς άβρότερον καὶ ταῖς ἀνέσεσι θηλυνόμενοι, ἀσωμάτων διέζων βίον καὶ πρὸς τὴν ἀγγελικὴν ἀσαρκίαν παρημιλλῶντο, ἀσιγήτως τοὸς υμνους θεῶ ἀναφέροντες, γρηγορούντες εὐχαῖς, ἀσιτίαις, καὶ τῆ τῶν

θείων Γραφῶν μελέτη καὶ (ῖν' ἐπιτόμως εἴπω τὰ χρόνοις παρεκταθέντα συχνοῖς) ἐγκαρτεροῦντες καὶ λαμπρονόμενοι.

6. Έπεὶ δὲ ἡ γριστόμαχος αἵρεσις πάντας ἐκύκα καὶ συνετάραττε καὶ πολλήν τοῖς ὀρθοδοξοῦσιν ἐνεποίει τὴν κάκωσιν, τοῦ μισούντος μάλλον θεόν η φιλούντος δυσσεβώς τὰ βασίλεια χειρίζοντος σχήπτρα, ήχόν τινες δεήσεις προσάγοντες τῷ θείψ πατρί Γρηγορίω Ίωσήφ τὸν μακάριον πρὸς τὴν πρεσβύτιδα Ῥώμην πρέσβιν έχπέμψαι τὰ συνέγοντα τῆ Ἐκκλησία σημανούντα πάντας δεινά: εώρων γὰρ ἄπαντες οἱ ὀρθόδοξοι τὸ τίμιον καὶ εὐκατάστατον τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὸ ἐν λόγοις ἡδὸ καὶ ἱκανὸν πρὸς τὴν 10 άποστολήν εδοχίμαζον, άλλ' δ μεν είσεδέξατο τὸ ἐπίταγμα γαίρων, ώς ἄτε περί θεοῦ καὶ ψυγωφελές τυγχάνον, καὶ τὸν ἐπὶ Ῥώμης ἐστέλλετο πλοῦν νῆες δ' ἐπιστᾶσαι Βαρβαρίχαὶ δεσμώτην κατὰ τὴν Κρήτην μέτὰ καὶ τῶν ἐν τῷ πλοίῳ πάντων ἀπέφερον δς τῆ είρχτῆ μὲν χαὶ τοῖς δεσμοῖς ἐπηγάλλετο, τοὺς ἄλλους δὲ δε- 15 σμώτας τοῖς ἀλγεινοῖς καταπίπτοντάς τε καὶ ράθυμοῦντας περὶ τὰ θεῖα εὐπροθύμους ἀπετέλει καὶ ταῖς εὐγαῖς καὶ ὑμνωδίαις εὐγαρίστως ἐπαγρυπνεῖν ἢ τῷ ὅπνῳ καταβαπτίζεσθαι παραινέσεσι καὶ ὀνειδισμοῖς παρεσκεύαζεν. ἀλλὰ καί τινα ἐπισκοπικῷ τιμώμενον ἀξιώματι, τῆ φρουρᾶ συνταλαιπωρούμενον κατιδών, ὀρθο- 20 δόξοις λόγοις καὶ εἰσηγήσεσι τῆς Εἰκονομαχικῆς κακοδοξίας πρὸς τὴν δηιᾶ καὶ ὀρθὴν τῆς Ἐκκλησίας δόξαν ἐπέστρεψε, καὶ προσέτι τὸν ἀρνεῖσθαι Χριστὸν βία πεπεισμένον Βαρβαρικῆ μάρτυρα ταῖς οίχείαις ἀπειργάσατο, παραινέσεσιν ος τοσαύταις ἐπὶ σταυροῦ πληγαῖς ἐβλήθη καὶ τετραυμάτισται, ὄσας ἐγώρει τὸ σῶμα.

7. Ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα ἐνήργει καὶ ἔπραττεν ὁ μέγας Ἰωσηφ καὶ δέσμιος ὧν, πείθων ἐν λόγοις, διδάσκων ἐν ἔργοις καὶ πολλοῖς πρόξενος ἀναδεικνύμενος σωτηρίας. βαβαὶ τῆς γνώμης! βαβαὶ τῆς φιλοκάλου ψυχῆς καὶ φιλοχρίστου! ἐν φρουρὰ κατησφάλιστο καὶ ἐδίδασκεν δεσμὰ περιέκειτο καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐκή- 30 ρυττεν ἐστενοχωρεῖτο ταῖς θλίψεσι καὶ μάρτυρας προσῆγε θεῷ, δς καὶ τὰ τούτου δεσμὰ διελύσατο, λύτρα χριστιανούς ὑπὲρ αὐτοῦ

³ έχύχα] cod. έχύμα. 12 cod. τυγχάνοντα.

καταθέσθαι διερεθίσας καὶ πρὸς τὰ τῆδε ἀνασωσάμενος οὐκ ἀμηνοτὶ οὐδ' ἀπροόπτως, ἀλλὰ νυκτερινῷ προαγγέλματι καὶ μηνύματι. ἐπέστη γάρ τις αὐτῷ τῆ φρουρᾳ κόσμιος ἀνὴρ τῆ στολῆ, ἱεροπρεπὴς τὴν ἰδέαν, καὶ νῦν ἤκειν ἐκ Μύρων εἰπών (ἴστε δὲ πάντες ὅστις οὖτος), "Δέξαι ταύτην τὴν κεφαλίδα" διεκελεύσατο. δ δὲ χερσὶ λαβών όμοῦ τε ἀνεγίνωσκε καὶ ἔψαλλε: "Τάχυνον ὁ οἰκτίρμων καὶ σπεῦσον ὡς ἐλεήμων εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν, ὅτι δύνασαι βουλόμενος". καὶ τὸ ἀδόμενον ἔργον πρωῖας παραδοξότατον γέγονεν.

8. Έν τούτοις τοῦ τῆς αἰρέσεως προμάχου, Θεοφίλου λέγω 10 τοῦ ἄνακτος, καὶ τῆς βασιλείου τιμῆς καὶ τῆς αὐτῆς ζωῆς ἐνδίκως ἐκπεπτωκότος, ἡ νόμφη Χριστοῦ Ἐκκλησία τῶν τιμίων καὶ ίερῶν καὶ <u>σεπτῶν εἰκονισμάτ</u>ων ἀπείληφε τὴν εὐπρέπειαν, πάντωντῶν ὀρθοδοξούντων ἀποθεμένων τὴν σχυθρωπότητα καὶ τὸ εὕχαρι 15 καὶ φαιδρόν τῆ ἄνωθεν ἀντιδεξαμένων ἐπικουρία οῦτω γὰρ οἶὸεν άεὶ νικᾶν ή εὐσέβεια καὶ ή τῆς ἀληθείας ἰσχὺς καταπαλαίειν τοὺς ἐναντίους. τότε δὴ καὶ ὁ πανόλβιος Ἰωσὴφ τῆς αἰχμαλωσίας παρών, τῆ μὲν Ἐκκλησία καὶ τοῖς πλήθεσι συγχορεύων ἐφήδετο, τῆ στερήσει δὲ καὶ ἀπουσία τοῦ ποιμένος τε καὶ διδασκάλου 20 Γρηγορίου ήσχαλλέ τε καὶ ἀπωδύρετο οδτος γὰρ παρῆν καὶ ὁ έκπέμψας ἀπῆν. ὥχετο γὰρ ὁ μέγας Γρηγόριος πρὸς τὸν πλάσαντα τῶν πόνων θεριῶν τὸ γεώργιον. ἀλλ' οὖν γε τῆ προτεραία διαγωγή ἀποκαταστάς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ προσπτυξάμενος σκήνος, θαυμάτων παντοδαπαῖς χάρισιν ἀπαστράπτον, προσκαρτερεῖ μὲν τῷ τόπῳ τῆς αὐτῆς φιλοσόφου παλαίστρας ἐγκεκλεισμένος ἐχόμενος καὶ συμμεριστήν τῶν πόνων Ἰωάννην ἔχων τὸν τοῦ θείου Γρηγορίου μαθητήν τε και μιμητήν.

9. 'Απανίσταται δὲ μετὰ χρόνους συχνοὺς τῶν ἐκεῖθεν καὶ τῷ τοῦ μεγάλου Ἰωάννου σηκῷ, ῷ τῶν λόγων ἡ χάρις καὶ χύσις Ο Χρυσόστομον ἐπωνυμίαν παρέσχετο, τῆ καθ' ἡμὰς γειτνιῶντι μονῆ, τοῦ μακαρίτου Ἰωάννου πρὸς θεὸν ἐκδημήσαντος, ἐμφιλοχωρεῖ ἐπὶ ἔτη πέντε. ἤδη δὲ πλειόνων μοναζόντων τῷ τιμίω

^{1/2} cod. ἀμυνητὶ. 7 cod. σπεύσον. 24 cod. ἀπαστράπτων. 32 cod. ῆδη.

καὶ [ερωτάτω Ἰωσήφ συρρευσάντων διὰ τὴν καλλίστην καὶ ἐνάρετον αὐτοῦ βιοτήν, καὶ συνεῖναι τῷ τόπῳ μὴ δυναμένων, τὸ καθ' ήμᾶς τῆς ἀρετῆς ἐν χώρω ἐρήμω τότε ὄντι καθιδρύσατο φροντιστήριον έν ῷ τὸ τοῦ μεγάλου Γρηγορίου ὡς θησαυρὸν άσυλον μετατίθησι λείψανον, ναὶ δὴ καὶ Ἰωάννου τοῦ ἀξιεπαίνου όπο τῷ ἐπίπροσθεν ἐδάφει τῆς τοῦ όσίου Γρηγορίου θήκης ἐγκαταχρύπτει τὸ σχῆγος, τὸν ἐπ' αὐτοῖς πόθον καὶ μετὰ πότμον δεικνύς ἀειθαλή τε καὶ ἄσβεστον, ἐπεὶ δὲ πάλαι τοῖς Θετταλικοῖς ἐνδιατρίβων όρίοις ό θαυμαστός Ίωσήφ πρός άνδρός όσιωτάτου καί ύψηλοῦ τὰ θεῖα ἱερώτατον λείψανον τοῦ μεγάλου ἀποστόλου Βαρ- 10 θολομαίου λαβών είχε, ξενίζουσαν εύωδίαν και θαυμάτων αίγλην έναπαστράπτον, ναόν τε τούτω σύν τῷ κλεινῷ Γρηγορίω τῆ ἰδία ποίμνη συνανεδείματο, έν φροντίδι πλείονι καθεστήκει καὶ μελωδήμασι τὰς αὐτῶν πανηγύρεις χοσμεῖν: δς ἐν τούτοις μήπω λίαν θαβρών, μήτ' άλλον έχων τὸν προθυμούμενον, τῷ τοῦ ἀπο- 15 στόλου θείω περιφύς λειψάνω σύν δάκρυσι καὶ στεναγμώ ήξίου τοῦ ἐπιθυμουμένου τυγείν οὖ γε δή καὶ θᾶττον ηὐμοίρησε καὶ τοῦ ἐλπισθέντος οὐ διαπέπτωχεν. ὁρᾶ γὰρ νύχτωρ, ὥσπερ χαθ' ύπαρ, πρό της τοῦ όσίου μνήμης Γρηγορίου ἄνδρα τινά φοβερόν έν ἀποστολικῷ σχήματι τῷ ναῷ τῆς μονῆς πρὸς ταῖς πυλίσι τοῦ 20 βήματος καὶ τοῦτον εἰς ἐαυτὸν ἐκκαλούμενον, ὃς ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τραπέζης ἀράμενος Εὐαγγέλιον καὶ τοῖς τοῦ ὁσίου Ἰωσὴφ στέρνοις έπιθε<u>ίς καὶ εὐλογήσας ἀπέλ</u>υσεν. ἐφ' οἶς συντάττειν παραυτίκα ô μεγαλόφρων Ίωσήφ ἀπαρξάμενος τὰ ἐφύμνια εἰς πέρας ράστα ταύτα προήνεγκεν ά γε δή τοῖς περί ταῦτα τότε δείξας λογίοις 25 έγνω χραταιότερον τῶν πονηθέντων τὸ ἀπλημμέλητον.

10. Αὅτη τοίνον ἡ ἀπαρχὴ τοῦ θείου χαρίσματος τούτω, τῆς ἀποστολικῆς εὐλογίας τὸ πρωτόλειον, εἰς ψυχὴν ἀγαθὴν ὡς εἰς χώραν εὕγειον καταβεβλημένον καὶ καρποφορῆσαν ἀριθμὸν ὑπερβαίνοντα. ἐντεῦθεν λοιπὸν τοῖς θεοῦ φίλοις τὰς ἀσματικὰς συνέ- 30 ταττε μελωδίας, ἀποστόλων χοροῖς, προφητῶν δήμοις, μαρτύρων

² cod. βιωτήν. 12 cod. τούτων. 13 cod. χαθεστήχοι. 14 cod. πανηγύρει. 19 cod. ἄνδρά τινα. 24 cod. ἐφύμνια. 28 cod. πρωτόλιον.

πλήθει, ἀσχητῶν ἀγέλαις, ἀσχουσῶν χοροστασίαις, πρὸς τούτοις άλλοις τε πολλοῖς καὶ ἀναριθμήτοις ᾶγίοις τὰ πρὸς τὸν φιλάνθρωπον θεὸν ἰχετήρια, πᾶσαν χατάνυξιν καὶ θυμηδίαν ἐμποιοῦντα, τά τε πάθη τοῦ δεσπότου καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ θείου σταυροῦ ἀνάρ-5 τησιν, τὰς πρὸς τὴν πάναγνον Θεομήτορα δυσωπήσεις τε καὶ ἐξι- 🕫 λεώσεις. ὤ, πῶς εἴπω, ἀγαπητοί, ὅσας λιβάδας ἐξ ὁμμάτων κατέχεε δακρύων; μεθ' ὄσης δὲ τῆς εὐκολίας, μεθ' ὄσης τῆς <u>εὐ</u>φραδείας καὶ ταχυτήτος ἀπονητὶ καὶ ἀμελετήτως, ὅσα ἐμὲ γινώσκειν οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ τὸ διήγημα. τὸ δ' ἐλευθέριον ἐν 10 τούτοις, τὸ εὐκρινές, τὸ εὕρυθμον καὶ βίας ἐκτός, αὐτὰ τὰ πονηθέντα παρ' αὐτοῦ διελέγχει σαφέστατα. τὸ δ' ἐξ αὐτῶν ὡφέλιμον τίς οὐ, καθ' ἡμέραν πλουτεῖ; τίς ὑποψάλλων καὶ ἀκουτιζόμενος οὐ πρὸς κατάνυξεν πρόσεισε καὶ γόνο κλίνων οὐ τὰ στέρνα βάλλει πογμαϊς; <u>ούτως ἐν ταῖς πάντων γλώσσαις μαχαρίζεται Ἰω</u>σής, 15 ἐν πάσαις Ἐχχλησίαις ἀποθειάζεται, ἐν ἄπασιν ἄδεται καὶ μεγαλύνεται τὴν γὰρ οἰκείαν γλῶσσαν πᾶσι δεδανεικώς καὶ εἰς έαυτον άναθεὶς τὰ εκάστου παρολισθήματα, πείθει πάντας ἐξαγορεύειν τὰ έαυτῶν πλημμελήματα.

11. Τοιαύτα τὰ ἐκείνου γεώργια τοιαύτα τὰ κατορθώματα, 20 ὧν πλήρη ἐξ αὐτῶν τὰ τῆς οἰχουμένης πληρώματα, ὡς λέγειν καὶ περὶ αὐτοῦ, καθὰ δὴ καὶ περὶ τῶν τοῦ Σωτἤρος μαθητῶν, εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰχουμένης" ή τῶν ἀσμάτων ποιχίλη μεγαλοπρέπεια. οὖτο: μέν οδν προτούσε ταύτα, αλλοε δέ των αρετών τὸν ἐσμόν, τὸ 25 πρᾶον, τὸ ἄδολον, τὸ ἀπόνηρον, τὸ ἀμνησίχαχον, τὸ ἀόργητον ὁί έν συμφοραίζ τὴν παράκλησιν, οἱ πενόμενοι τὸν τροφέα, οἱ ἐπιξενούμενοι τὸν φιλόξενον, οἶς τοσοῦτον τὰ τῆς χρείας ἐπήρχει, ώς πατρίδα τὴν ἐπὶ ξένης ἡγεῖσθαι διατριβήν, μόνη κλήσει διαλλάττουσαν τῆς ἐνεγκαμένης. οἱ τοῦ βίου τὸν πρὸς θεὸν ὁδηγόν. 30 τέχνα γάρ γονέων ταῖς πνευματιχαῖς ἐπφοὰῖς ἀφέλχων τὸ τῆς άγνείας ἔπειθεν ἀσπάζεσθαι τίμιον καὶ τῆς χαμερποῦς τύρβης καὶ

¹ cod. πλήθη. 12 cod. όποψακλων. 19 cod. γεώργεια. 20 cod. πλήρης. 22/23 Psalm. xvIII, 5. Rom. x, 18.

πολυόχλου τὸν ἀκύμονα ποθεῖν βίον. διὰ τοῦτο καὶ στόμα θεοῦ ἐχρημάτισε κατὰ τὸ τοῦ προφήτου ῥητόν, ἐκ προσώπου τοῦ σο-φίσαντος φάσκοντος. "ὁ ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου στόμα μου ἔσται". μεθ' ὧν κἀμὲ τὸν ἐλάχιστον πατρικῶν ἀγκαλῶν ἀφαρπάσας, μᾶλλον δὲ τῆς πολυταράχου βιοτῆς ἀπαλλοτριώσας, θεῷ τῷ πάντων 5 ποιητῆ καὶ δεσπότη τῆ τῶν τριχῶν ἀποκάρσει προσώκειώσατο. ῷ τὰ χαριστήρια συντιθεὶς καὶ ἀεὶ πλέον τῶν ἄλλων προσφωνῶν οὐκ ἐλλείπω.

12. Ταύτη τοιγαροῦν τῆ καλλίστη καὶ ἐναρέτω πολιτεία, ήτοι τῷ χύχλῳ τῶν ἀρετῶν, Ἰωσήφ τὸν ἀοίδιμον στεφανούμενον 10 ό βάσκανος καὶ τῶν δικαίων ἐγθρὸς καθορῶν, κατ' αὐτοῦ πειρασμούς ἀνερρίπισε καὶ πρό γε τούτου τῆ τοῦ θεοῦ Ἐκκλησία σκανδάλων ἀφορμὰς ἐτεχτήνατο, λέγω δὴ τὰ περὶ τοῦ χαίσαρος Βάρδα λαληθέντα τε καὶ πραγθέντα, ἵνα συντόμως εἴπω. ὅθεν βασιλείω γειρί καὶ νεύματι μακράν ύπερόριος γίνεται, τουτέστιν εν Χερσώνι 15 τῆ πόλει, ἵνα καὶ τοῦ ἐντεῦθεν τύχη μακαρισμοῦ (ὑπὲρ γὰρ τῆς άγίας Έχχλησίας ὁ χίνδυνος χαὶ οἱ ἀγῶνες), ἐν ἢ χαρτερῶν ὁ μαχαρίτης ἐπὶ ἰχανόν, χαὶ χυρίω τῷ θεῷ ἡμῶν ἀδιαλείπτως εὐγαριστών, μετά τινας γρόνους πρός τὸ βασίλειον ἐπανάγεται ἄστυ· δυ τιμαῖς μείζοσιν ἀναβιβάζειν οἱ ἐπὶ τῶν σκήπτρων καταστάντες 20 έλόμενοι διήμαρτον τοῦ σχοποῦ διὰ τὸ φιλήσυχον αὐτὸν εἶναι καὶ ενάρετον πάγο, πλην νιχωσιν οι βασιλείς ταίς πλείοσιγ ένστάσεσι καὶ τῶν ἱερῶν καὶ ὑπερτίμων σκευῶν τῆς τοῦ θεοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, καίπερ ἀποδυσπετοῦντα καὶ ἀνανεύοντα, προγειρίζονται φύλαχα, Ίγνατίου δηλαδή τοῦ θείου άρχιερέως όσίως πατριαρ- 25 γούντος καὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλίδος μεγαλοπόλεως εὐσεβῶς οίαχίζοντος, οδ μετά την πρός χύριον ἐκδημίαν καὶ Φώτιος ὁ ἀείμνηστος πατριάρχης, τὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναδεδεγμένος πηδάλιον, τὸν αὐτὸν μαχαρίτην Ίωσὴφ ἔστεργέ τε καὶ ἐξεθείαζε καὶ τῶν έχείνου χαλών έπαινέτης χαθίστατο των άλλων ύψηλότερόν τε 30 είναι καὶ ὑπερκείμενον ος τῷ σοφῷ πλουτῶν τὴν ἀγιότητα καὶ

³ Hierem. xv, 19. 10 cod. ἥτοι. 15 cod. τοῦτἔστιν. 22 cod. πλείωσιν. 24 cod. ἀπόδοσπετοῦντα. 27 cod. οῦ. 30 χαθίστατο, ⟨λέγων⟩? 31 cod. άγιώτητα.

άρετὴν ἤδη κρίνειν όρθότατα καὶ βίον δοκιμάζειν ὑπὲρ ἄπαντας ἀσφαλέστερον.

- 13. Ήν μὲν οὖν τοιοῦτος ὁ ἀνήρ, τοιαῦτα καρποφορῶν καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι κρηματίζων ἐπέραστος: ἐποθεῖτο γὰρ τοῖς πολδιὰ ταῦτα πᾶσι κρηματίζων ἐπέραστος: ἐποθεῖτο γὰρ τοῖς πολἐναντίων, εἴποτε τοιοῦτοί τινες ιἤρησαν, πατέρων οὐκ ἔλαττον.
 καὶ αὐτὸς γὰρ πρὸς πάντας τὸ τῆς ἀγάπης διεφύλαττε τίμιον, τὰ
 τοῦ Δαβὶδ ἀναφθεγγόμενος ῥήματα: "μετὰ τῶν μισούντων τὴν
 εἰρήνην ἤμην εἰρηνικός". τοιούτοις κοσμούμενος ὁ μακάριος Ἰωσὴφ
 τερος ἤν. ἡνέκθη γάρ τις αὐτῷ εὐλογηθησόμενος καὶ παρευθύ
 τερος ἤν. ἡνέκθη γάρ τις αὐτῷ εὐλογηθησόμενος καὶ παρευθύ
 τέδος ἀξιωθῆναι παρ' αὐτοῦ ἐξητεῖτο καὶ κρόνοις ὁλίγοις τὰ τῆς
 τίδος ἀξιωθῆναι παρ' αὐτοῦ ἐξητεῖτο καὶ κρόνοις ὁλίγοις τὰ τῆς
 προβρήσεως προύβαινε, καὶ ἡ φροντὶς ἤν τῷ αἰτουμένῳ ἡ πρὸς
 κύριον μεταχώρησις.
- 14. Καὶ τίς τὰ τοιαῦτα σθένει λογογραφεῖν, πολλά γε ὄντα καὶ κόρον ταῖς ἀκοαῖς ἀποτίκτοντα; τὸ οἰκεῖον δὲ μόνον τοῦ ἀνδρός εἰπεῖν ἐξαρχεῖ εἰς τὴν τῆς ἐχείνου ἀρετῆς ἐπίδειξιν καὶ 20 παράστασιν. ἐπόθει τὴν πρὸς τὸν πλάστην ἀνάλυσιν τοῖς αὐτοῦ πεποιθώς ἀριστεύμασιν, καὶ ταύτην προδιαγνούς πολλοῖς μὲν πολλάχις ὑπεδήλου συμβόλοις, ενεφάνιζε δὲ κάχ τούτου ἀριδηλότερου. ό τῶν Νηστειῶν παρωχήκει καιρὸς καὶ ἡ τοῦ σωτηρίου πάθους μεγάλη καὶ σεβασμία ἐφεστήκει Παρασκευή· ἐν ἢ τὸ γραμματεῖον, έφ' ῷ αἱ πᾶσαι τοῦ ποιμνίου ἀναγεγραμμέναι κτήσεις ὑπῆρχον, ἀράμενος καὶ σὸν τούτω κὰμὲ προσλαβών τῷ Φωτωνύμω τοῦ θεοῦ άρχιερεῖ καὶ τὴν κλῆσιν ἔχοντι τοῖς ἔργοις ἐπαληθεύουσαν ἐγχειρίζει, οἶς μετὰ τῶν ἄλλων ἀπάντων καταπλαγεὶς ὑπενόει μὲν μετά τῶν λοιπῶν τὸ ἀπόρρητον καὶ ὅπερ ἦν ἀληθὲς ὑπετόπαζεν, 30 ὑπεῖξε δὲ τῆ γνώμη τοῦ ἀνδρὸς ἐπιστογνάζων καὶ θαμβούμενος. ος ανθυπονοστήσας τη ποίμνη εύθυμος ην της τοιαύτης φροντίδος άπαλλαγείς καὶ ὑπονοστήσαντι ἀπῆρχτο παραυτίκα καὶ τὰ τῆς νό-

⁴ cod. ἐπόθειτο. 8 Psalm. exix, 6, 7.

σου διαφαίνεσθαι προαγγέλματα, τὰ δὲ ἦν ῥῖγος σὸν ὑπεκκάοντι τὰ τὰ περὶ τῆς διαζεύξεως προθυμότερον, ἐπευλόγει τὰ πενθοῦσιν ἐπετίμα σφοδρότερον, πλὴν τοῦ ἀλγεῖν οὐχ ὑφίεντο: το γὰρ αἴτιον κραταιότερον ὁπλισάμενον ἐγγὸς παρεῖναι τὴν τελευνιδίου διαναστάς, χερσὶν ἐπιστηριζόμενος τῶν παρόντων, τῶν θείων καὶ ζωοποιῶν μετείληψε μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, ὑποκλίνων μενθοράν τι τὴν κεφαλήν, ὑποφάλλων δὲ ἀμυδρά, οἶα εἴθιστο, καὶ 10 βλέμματι καὶ σχήματι τὴν πρὸς θεὸν εὐχαριστίαν ἀναπέμπειν διαοδηλῶν, εἶθ' οὕτως ἀναπεσών ἐπὶ τοῦ κλινιδίου, ἐβδόμης ἀπὸ τῆς κατακλίσεως ἀνυομένης ἡμέρας, τὴν ἀγίαν καὶ μακαρίαν ψυχὴν τῆς πατακλίσεως ἀνυομένης ἡμέρας, τὴν ἀγίαν καὶ μακαρίαν ψυχὴν τῆς πατακλίσεως ἀνυομένης ἡμέρας, τὴν ἀγίαν καὶ μακαρίαν ψυχὴν

15. Τότε θρῆνος ἄμετρος καὶ κωκυτὸς παρά τε τῶν μοναστῶν 15 καὶ μιγάδων καὶ τῆς ἄλλης πληθύος (πολλοὶ γὰρ παρῆσαν τῶν έπ' ἀξιώμασι καὶ τῶν ἀργιερατικαῖς κοσμουμένων τιμαῖς) ἀνερρήγυυτο, καὶ οῖ μὲν " ᾿Απῆρεν" ἔλεγον "τῶν ἐντεῦθεν τῆς Ἐκκλησίας ή γελιδών! σεσίγηκεν ή ἀσματόφθεγκτος γλώσσα"! οξ δέ " 'Απέστη ο τῶν λιμωττόντων τροφεύς, τῶν ὀρφανῶν ὁ πατήρ, 20 τῶν πενθούντων τὸ παραμύθιον"! καὶ τῆς φήμης ἀνὰ πᾶσαν τὴν πόλιν διαδοθείσης, συνέββευσαν πλείονες, οῦ μέν ποθούντες ίδεῖν καὶ προσπτύξασθαι, οὶ δὲ προσάψασθαι καὶ χάριτος μετασχεῖν, καὶ τοσούτοι, ώς μὴ δύνασθαι τούτους τὴν αὐλαίαν θέσιν τού τόπου γωρείν. τοῦτό σοι τοῦ βίου πέρας, θαυμάσιε τοῦτό σε πρὸς 25 θεόν διεπέμψατο έν πολιᾶ αἰδεσίμω καὶ χρόνω, ον όρον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ὁ μέγας οἶὸε Δαβίδ, "τὰ ἔτη ἡμῶν εβδομήχοντα" έν ψαλμοῖς μελφδῶν. έντεῦθεν τῆς εἰωθυίας ψαλμφδίας ἐπιτελεσθείσης, τῷ διευτρεπισμένω τάφω ὁ τοσοῦτος ἀνὴρ κατατίθεται καὶ τῆς ἐν γῆ παροικίας τὴν ἐκεῖθεν ἀντικαταλλάττεται λῆξιν, 30 δι' ήν οἱ ἀγῶνες, δι' ήν τῆς ἀσκητικής διαγωγῆς οἱ πόνοι καὶ

¹ cod. συνυπεκκάοντι. 2 cod. ηθχαρίστη. \ 3 cod. προθυμώτερον. 12 cod. εἰθ'. 13 cod. κατακλήσεως. 15 cod. κοκυτὸς. 23 cod. πρόσπτύξασθαι. 27 Psalm. εκκκικ, 10. 29 διευτρεπισμένω] sic codex.

πρὸς ἡν ἀφορῶν μέχρι γήρως καὶ πρεσβείου καρτερῶν οὐκ ἐπώβαμμένος ἐξάδεται πανταχρο καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις ἀπάσαις ὁ μέγας
ἐκβεβόηται Ἰωσήφ, τὸ ἄκακον ἐσχηκὼς τοῦ Ἰώβ, τὸ ἄπλαστον
Ἰακώβ, τὸ σῶφρον τοῦ Ἰωσήφ, τὸ πρὰον Δαβὶδ καὶ τῶν ἱερῶν
πατέρων τὴν ἄσκησιν. οῖς καὶ συμμακαρίζεται καὶ συγκατασκηνοῖ
ἐν ἀιδίψ εὐφροσύνη τε καὶ χαρᾶ, τοῖς γὰρ ἀγῶσιν ἰσοστατεῖ καὶ
τὰ ἔπαθλα.

16. Ταῦτά σοι, ὧ πατέρων ἄριστε, ἐκ πλειόνων δλίγα δια-10 γράφω τε καὶ ὑποφωνῶ, ὃν τῆς σῆς ποίμνης, εἰ καὶ παρ' ἀξίαν, άρχειν προείλου. Θν ποιμένα κατέστησας, μηδ' ως χρεών πρόβα-. τον, χρηματίζοντα. δν νόσω τρυχόμενον έννοῶν χαίρεις, ώς ἔοικε/ καθώς μοι φανείς φαιδρόν έμφαίνων τὸ πρόσωπον, κατηφιώντι καὶ δυσχεραίνοντι, διεσήμανας. πλήν πρός τήν σήν φαιδρότητα τὸ στυ-15 γνόν ήμῶν μετερρύθμισας καὶ χαίρω παιδαγωγίαν ἔχων ψυχωφελῆ τὴν» τοῦ σώματος πάρεσιν, ὡς μὴ χώραν ἔχειν τὰς τῶν παθῶν έμβολάς καθ' ήμῶν ἐπισκήπτειν καὶ πρὸς τὰ τῆς ἀμαρτίας συνωθεῖν βάραθρα κρείττων γὰρ πληγή σώματος ἢ ψυχῆς κάκωσις, καὶ τραύματα τιτρώσκοντα σώματα όνησιφόρα, ἢ εὐδαιμονία ψυ-20 χὴν θανατοῦσα καὶ ἀπολλύουσα. ἀλλὰ στῆσον κᾶν μετρίως γοῦν τὸ τοῦ πάθους δεινόν, ἢ πεῖσον καρτερεῖν γενναιότερον, τῇ τε σή ποίμνη ἄνωθεν ἐπικούρει, θεόληπτε, καὶ τὰ τέκνα τά τε νῦν όντα τά τε ἐσόμενα ήνιόχει καὶ φρούρει δεξιῶς τε καὶ συμφερόντως καὶ πρὸς τὰς ἐκεῖθεν καὶ νῦν, καθὰ καὶ πρότερον, καθ-25 οδήγει μονάς, πλέον άρτι σοι συμπαρομαρτούντος τοῦ δύνασθαι, θεῷ ἐγγίζων τρανότερον, τῷ μόνῳ φιλαγάθῳ καὶ πανοικτίρμονι καὶ πᾶσι τὴν ὑπεράπειρον καταβαλλομένω πρόνοιαν καὶ κηδεμονίαν. και τόνδε τὸν τοῦ λόγου πόνον εὐμενῶς προσηκάμενος τὴν έκεῖθεν ἀντίδος ήμιν σωτηρίαν, εί καὶ παρ' ἀξίαν πρὸς ήμῶν 30 ἐσχεδίασται, οἶς καὶ λόγος οὐκ εὕφωνος καὶ σύνεσις οὐκ ἐπαινουμένη. ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν αἰτουμένοις συμπαράλαβε

¹ cod. πρεσβίου. 3 cod. ἐξάδετε. 11 cod. χρεῶν. 12 cod. ε̃οικε. 15 cod. μετερύθμισας. 23 cod. ἡνιόχει. 29 cod. παραξίαν.

μετὰ σεαυτοῦ καὶ τῶν άγίων ἀπάντων τοὺς δήμους, οῦς πολλάκις ὅμνησας, οῦς ἐδόξασας, οῦς ὑποχρέους ταῖς εὐφημίαις κατέστησας, ἄδων αὐτοῖς τὰ ἐφύμνια, συγχορεύων ταῖς πανηγύρεσιν, μεγαλύνων ταῖς εὐφημίαις, ἵνα καὶ ἡ πρεσβεία ἐνεργεστέρα καὶ ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ

δαψιλέστερα ή.

17. Τὰ δ' ἄλλα ἄλλοι λεγέτωσαν, τουτέστιν τὴν τῆς θήκης εὐωδίαν ἐκπεμπομένην, τῶν πολυειδῶν ἀλγημάτων τὰς θεραπείας, τὴν τοῦ ψύχους καὶ θερμοῦ πλεονεξίαν πρὸς τὴν τῆς ἰσότητος εὐταξίαν, τὴν τῶν συμφορῶν τῶν ἐπερχομένων ἀπαλλαγήν, τὴν τῶν λυπούντων πρὸς εὐθυμίαν μεταβολήν. τοιαῦτα γὰρ τὰ τῆς 10 ἀρετῆς βραβεῖα, ἔνθεν μὲν παρεχόμενα τοῖς ἀξίοις, ἐκεῖθεν δὲ μείζω καὶ ὑπερφυῆ παρὰ τοῦ πάντων σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἀνταποδιδόμενα.

18. 'Αλλ', ω όσίων άγλάισμα καὶ δικαίων ἐγκαλλώπισμα, ὧ χριστιανῶν χαριέστατον σεμνολόγημα καὶ τῆς ἡμετέρας φύσεως 15 εὐγενέστατον βλάστημα, ὧ τῶν ἀπ' αἰῶνος πάντων άγίων συμμέτοχε καὶ σύσκηνε καὶ συνόμιλε, ὧ τῆς Ἐκκλησίας εὐοσμότατον άρωμα καὶ τῆς πίστεως ἀκράδαντον ἔρεισμα καὶ στερέωμα, ἡ τῶν καταπονουμένων ετοίμη παράκλησις καὶ τῶν λυπουμένων θυμηρέστατον παρηγόρημα, ή τῶν νοσούντων ἢ καχεκτούντων εὐεξία 20 καὶ ἄκεσις, τῶν ὀδονωμένων θεόσδοτον ψυχαγώγημα, τῶν ποικίλαις καμνόντων καὶ παντοδαπαῖς περιστάσεσι προασπιστής καὶ προστάτης θερμότατος, πρόστηθι πάντων ήμῶν πρὸς τὸν δεσπότην Χριστόν· τὴν Ἐκκλησίαν αῦτοῦ εἰρηνεύειν, ἐκ μέσου πάντα τὰ σκάνδαλα ποιήσαι, δεήθητι τὴν ὀρθόδοξον πίστιν τῶν χριστιανῶν 25 μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος ἀκράδαντον ταῖς σαῖς πρὸς τὸν δεσπότην λιταῖς καὶ ἀνεπιβούλευτον διατήρησον, ὅπως δόξαν ἀναπέμπωμεν αὐτῷ καὶ τιμὴν καὶ προσκύνησιν παρὰ πᾶσαν ήμῶν τὴν ἐνθάὸε ζωὴν καὶ τὴν ἐκεῖσε μετὰ σοῦ καὶ πάντων τῶν ἀξίως εὐαρεστησάντων αὐτῷ σὸν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ 30 άγαθῷ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι νον καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

³ cod. άδων αύτούς - - - συγχωρεύων. 6 cod. τουτ' έστιν.